

kako kapljico alkohola. — Smrdi, smrdi, vedno bolj smrdi iz protialkoholnega tabora, in ko bo dovolj zasmrdelo, bo ljudstvo obračunalo s smrduhi.

Kralj beračev. V veliki kitajski luki Šanghaj je na celem svetu največ beračev. Njih število cenijo na 50 tisoč. Vsi šanghajski prosjaki so organizirani in organizaciji načeljuje kralj. Nobeden beračev ne pozna imena svojega kralja, nobeden ga še ni videl, a mu mora plačati vsak mesec poseben davek. Davek pobira kraljeva telesna straža. Pred kratkemu je povišal kralj denarne dajatve. Dvanajst najbolj drznih beračev je izjavilo, da poviška ne bodo plačali. Par ur za to izjavo so našli vseh 12 na ulici ubitih. Nikdo ni vedel, kdo se je maščeval. Vse je prepričano, da je kralj beračev eden najbogatejših ljudi in pripada trgovskemu stanu.

Redka usmrtilitev tigra. V indijski vasi v bližini Poone se je zgodil tale redek slučaj: Mlademu kinetskemu fantu, ki se imenuje Marane, so sporočili, da mu je raztrgal tiger bika in sedaj po bogati pojedini mirno počiva. Fant je zagrabil močan krepelec in res dobil tigra spečega. Pognal je v zverino kamen, jo zbudil in sedaj se je začel boj na življenje ter smrt. Borbo

so gledali vsi vaščani v nepopisnem strahu, ker je bil orjaški tiger že precej časa trepet za celo okolico. Mladi Indijec je vsikdar počakal, da se je pripravil tiger na skok. Ko je skočil, se je umaknil na stran in pri tem udaril s palico po tigrovi glavi. Seve je junaka tiger parkrat opraskal s šapo, a dečko mu je takó razbil s palico glavo, da je obležal mrtev.

Pojasnilo. Ravnateljstvo mariborskega bogoslovja izjavlja, da Franc Babič nikdar ni bil in ni bogoslovec mariborskega bogoslovja.

Začetek kartopirstva. Je od tega prilično petsto let, odkar se je v Evropi začelo kartanje, ki je došlo koncem 14. stoletja med našo javnost iz Italije. Iz Italije se je kartanje razširilo v Nemčijo, Francijo in Anglijo. Prve karte je dobila Italija iz Vzhoda. Stare italijanske karte so obsegale 72 podob. Znano je, da so pred petsto leti, predno so prispele karte tudi v Evropo, Kitajci in Japonci igrali z nekimi ploščami iz slonove kosti ali lesa. Iz izkopin starih grobov v Perziji se da sklepati, da je obleka staroperzijskih oseb zelo slična oni na karti »kralja«, »dame« in »poba«. Iz tega se da sklepati, da je igra na karte dospela v Kino iz Perzije potom trgovskega prometa in je smatrati Perzijo kot začetnico igre na karte.

metu prosti razvoj, vsled česar napenja vse svoje sile, si to ozemlje ohraniti. V slučaju, da bi bila Rusija izključena iz Mandžurije, bi bila sibirski železnica za ruski morski promet brez pomena. Za svetovni promet ostane ta železnica velevažni činitelj, ki si pridobiva čimdalje več veljave.

*

Trpljenje mehiških škofov med preganjanjem.

V Mehiki je prenehalo preganjanje katoličanov. Država je bila prisiljena skleniti mir s Cerkvijo. Kakor je poudaril državni predsednik Portes Gil, se je okoli 900 cerkva vrnilo katoliškemu ljudstvu. Nadškofje in škofje so se vrnili na sedeže svojih škofij. Med preganjanjem so veliko trpeli in z največjimi napor duha in telesa so si rešili življenje.

Tako pripoveduje nadškof v Guadalajari — stara škofija v mehiški državi Ialisco, ustanovljena že leta 1548 — svoje doživljanje med preganjanjem. Predsednik države, znani Calles, ga je obdolžil, da je bil vodja ustašev. Nadškof to odločno zanika. Pristašev ni nikdar vodil, pač pa je zbežal ter se skrival, ker se ni hotel ter tudi ni mogel pokoriti poveljem predsednikovim.

Tri leta se je skrival po samotnih bivališčih ter moral bežati od hiše do hiše. Nekega dne je prišel general Ferreira, ki je vodil vojaška podvzeta v državi Ialisco, s 1000 vojaki, mitralozami in zrakoplovi v vas, da bi ujel nadškofa. Nadškof pa je, ker so ga prijatelji opozorili, pravočasno pobegnil z nekim duhovnikom. Skrival se je nato v neki vasi blizu mesta Zacatécas, ko je proti njemu primarširalo 150 vojakov. Zopet se mu je posrečilo pobegniti. Preoblečen je v spremstvu nekega duhovnika šel skozi vrste vojakov, ne da bi ga spoznali. Zunaj vasi so na njega čakali konjeniki in drugi vojaki, pa ga tudi niso prepoznali! Spati je moral s svojim spremeljevalcem v odprti bajti ob javni cesti.

Samo trije duhovniki so bili vedno natanko obveščeni, kje trenutno stanuje nadškof. Posredovali so med njim in verniki. Nadškof je kljub temu, da je bil v pregnanstvu ter je moral bežati iz kraja v kraj, vodil svojo nadškofijo, pošiljal ljudstvu oklice, opomine in pobude ter je bil v pismeni zvezi s papežem, s kardinalom v New Yorku in z drugimi nadškofi in škofi. Tako so duhovniki in škofje med preganjanjem z izrednimi sredstvi, z veliko hrabrostjo in nedoseženo potrpežljivostjo vršili svojo pastirsko službo.

*

Vitkost Angležev.

V današnji dobi, ko zavzema šport tako velevažno mesto v javnem kakor tudi v zasebnem življenju, je naravno, da je vitkost geslo in da se debelosti vsak brani kakor ve in zna. Pri tem vzbujajo Angleži občudovanje in zavist, ker so po narava vitki in se jim ni treba bati vsake žlice jedi in počitka, da se ne bi odebelili. Odkod ta odlika anglosaškega plemena? Nekateri

Pomen sibirske železnice za ruski morski promet.

Rusija zavzema v Evropi skoro 60%, a v Aziji do 40 odstotkov površine, meri prilično eno šestino celega površja naše zemeljske krogle. Obljudenost v Rusiji šteje do 140 milijonov prebivalcev. Navzlic ogromnemu obsegu ima Rusija v primeru z mnogimi manjšimi državami to nepriviliko, da se skoro nikjer ne dotika odprtega morja. Črno morje je od vseh strani zaprto ozemlju evropskemu in azijskemu, le Bosporski ga spaja z Marmarskim morjem. Iz tega je mogoče le skozi morsko ožino Dardanelsko jadrati na Egejsko morje. Odtod je mogoče bodisi na Atlantski Ocean skozi ožino Gibraltarsko ali pa od Sueškega pristanišča na Rdeče morje in Indijski Ocean. Tudi Sueški prekop je v angleških rokah. Baltičsko morje se razprostira na zapadu Rusije. Plovba po njem vsebuje mnoge težkoče. So na njem zelo izpremenljive črte, hudi viharji in premena toplote. Zaliv Botnički je plitev, zaliv Čuchovski ima razen plitvine mnogo opasne skalovja. V Baltičsko morje se zliva mnogo in različnih rek. Voda je manj slana, a rajše pa zmrzne nego Atlantski Ocean. Libava, najbližje rusko pristanišče na Baltu, ostaja ledu prosto, toda v zimi leta 1904-5 je tudi ono zamrznilo. Pretežni del Baltičskega morja je pokrit s tako debelim ledom, da je po njem že čestokrat korakala cela vojska. Belo morje seza globoko v evropsko Rusijo, povzroča pa morskemu prometu silne težave s svojimi močvirji in zamrzne pri obrežju že početkom septembra za toliko časa, da je plovba mogoča le od maja do oktobra. Še slabši zadržki za vožnjo so v Severnem ledenem morju. Zamrznilo je do

10 mesecev in tudi vanj se izlivajoče reke, ki so pokrite z mogočnim pancernim ledom. Na Leni dosega led nad dva metra višine, na reki Jane v Verhojanski 180 cm, na reki Indigurki 230 cm, na reki Kolyme 125—180 cm. Na vzhodni strani polotoka Kamčatka se razprostira Beringovo morje (Bobrovo ali Kamčatsko). To morje zamrzne 6 do 7 mesecev in vožnja po njem je zelo opasna radi tega, ker razen majnika leži tukaj gosta megla, tako imenovana bus — ta megla je običajno drobčkan dež. Na zapadu od Kamčatke je razprostrto Ochotsko morje, ki zamrzne od 7 do 8 mesecev in plovba po njem je vedno nevarna. V pomladi kakor tudi poleti vsled goste megle, a v jeseni pa zaradi grozovitih viharjev, besnečih z neznansko silo od severa. Velikanska reka Amur na južni strani vzhodne Sibirije postavlja morskemu prometu brojne ovire. Ob času povodenj, ki nastopajo v juliju in avgustu, naraste do 15 metrov nad normalo, zamrzovati pa prične pri Blagovščenski sredi oktobra, a koncem oktobra zamrzne tam po celi širini. Vožnja je mogoča od Sretevskaja do Chabarovke od začetka maja do polovice oktobra. Vladivostok, kamor vodi končno sibirski železnica, slično zamrzuje za par mesecev, kajti tudi Japonsko morje se pokrije 2—3 mesece z ledom. Iz tega je razvidno, kako važnega pomena je Port Artur za Rusijo. To pristanišče običajno ne zamrzne, zato je splošno, da Rusija sibirsko železnico z njim s točko od Chabina čez Mukden. Le čez mandžursko ozemlje ima pristop k prostemu morju, ne zamrzajočemu, ki omogočuje ruski morskemu pro-

so dolžili angleško podnebje, češ, da močno izžirpava. Toda drugi to zani-kavajo in pravijo, da ima Anglež svo-jo vitkost zahvaliti svoji prehrani. Anglež ne pije. Pivovarni nikjer ne naj-deš. Pri jedi ne pije vina, marveč vo-do. Tisto malo whiskyja — žganja, ki ga pijo posamezni Angleži, ne šteje. V poštev prihaja, kar je splošno v na-vadi, vsakdanje angleške juhe so vo-dene, nemastne in nimajo po ničem okusa. Izjema je paradižnikova juha, ki si jo more vsak sam — soliti. Krom-pir je komaj kdaj na mizi. Po tem sla-nem krompirju brez masti, ki pride kdaj na vrsto, se nikomur ne cede sli-ne in še manj po ohrovtu, ki je kuhan v slani vodi, iztisnjen in brez masti ali omake, ali po grahu, ki prihaja na mizo istotako trd in suh. Namizni por-celan je v toliki meri okusen, kakor so neokusne jedi, ki se nahajajo v njem. Toda v tem je ravno skrivnost te pri-proste kuhinje: ne vzbuja teka. Brez

skrbí moremo vzeti od vseh pet vrst jedi, ki pridejo na mizo — slednjič ne bomo užili drugega nego par žlic juhe, košček suhe ocvrte ribe brez prikuh, samo s kolescem citrone, potem kosce omlednega mesa, o katerem nikoli ne veš, ali je koštrun, jagnje, tele in kaj drugega, ki je pa večinoma koštruno-vina, zraven vodena zelenjava, iztis-njeni ohrovt, dalje kurjo perot, kuha-no v suhem rižu, o omaki komaj sled, nazadnje puding, narezan v tanke re-zine, potem kuhano sadje in slednjič grižljaj sira. To je vse. Običajno se v družinah izpušča ena do dve vrsti je-di in tako vstaneš izza krasno pogrnje-ne mize — lačen. Angleška kuhinja ne pozna nobenih težkih in mastnih jedi, tudi ne močnatih, ne stepene smetane. Od vsake jedi užijejo le ma-lo — saj so tudi brez okusa, omledne. Ampak to je ravno: Ne ješ iz slasti, marveč iz potrebe in samo za potrebo.

Propad Hrvatske kmet-ske zadružne banke.

V soboto, 28. septembra, se je vršila skupščina Hrvatske seljačke zadružne banke, ki je sklenila likvidacijo banke. Na tej banki je interesirano zelo veli-ko število kmetjskih zadrug in zadrugi-nikov. Ustanovljena je bila banka leta 1923 s kapitalom 8 milijonov dinarjev. V upravnem svetu so sedeli poleg za-stopnikov zadružništva tudi politični voditelji bivše Radičeve stranke, in si-cer od leta 1924/25. ko je staro vodstvo odstopilo ter bilo izvoljeno novo z Jo-sipom Predavcem na čelu, enim prvih voditeljev bivše Radičeve stranke.

Na občnem zboru 28. septembra, ki je bil jako buren, je Iv. Marinčič iz Zagreba kot zastopnik malih kmet-skih delničarjev ostro kritiziral poslo-vanje predsednika Josipa Predavca. Očital mu je nakup posestva grofa Festetiča v Čakovcu od deln. društva »Slavonije« za 50 milijonov dinarjev. Posestvo je bilo s posredovanjem Mi-lana Prpiča nakupljeno za glavno za-drugo, ker pa je ta imela samo pasivo, je »Slavonija« zahtevala od Predavca, da prevzame za to prodajo jamstvo. Predavec je brez pravomočnega skle-pa direktorije zadružne seljačke banke izstavil menico za znesek 50 milijonov dinarjev. Banka s kapitalom 8 milijo-nov Din in z vlogami 5 milijonov Din bi naj jamčila za 50 milijonov dinar-jev! O tem je zvedela javnost, in posla-dica je bila, da je bil kredit banke omajan.

Iv. Marinčič je nadalje očital, da so kmetje morali zastaviti vse premože-nje in imetje, ako so hoteli dobiti kre-dit, dočim so posamezni trgovci dobili na stotisoče dinarjev, ne da bi dali ta-ko kritje. Očital je predsedniku in biv-šemu poslancu Predavcu, da je preje-mal 6000 Din plače na mesec, čeprav mu po zakonu ne pripada. Nadalje mu je očital, da je dolžan banki okoli 800.000 Din, za kar so se mu naprej o-resti računale po 16—18 odstotkov, kasneje so bile na seji ravnateljstva znižane na 12 odstotkov ter se je raz-lika Predavcu vpisala v dobro. Očital je nadalje Predavcu, da je brez sklepa ravnateljstva osnoval podružnico v Mostaru, ki ni uspevala, pa je banki povzročila 400.000 dinarjev stroškov. Očital mu je tudi, da je Predavec ho-tel Glavno zadrugo (Zadružno zvezo bivše Radičeve stranke) natihome li-kuvidirati, banka pa je prevzela aktiva in še večja pasiva te zveze. Iv. Marin-čič je predložil, naj se izvoli odbor, ki bo preiskal vzroke propada, ter da se krivci izročijo sodniji.

Na zahtevo delničarjev je predse-dnik odredil čitanje bančne bilance po stanju 31. avgusta tega leta. Iz te bi-lance je razvidno, da znašajo aktiva banke 20 milijonov Din (med njimi do-sti dvomljivih), pasiva pa 28 milijonov Din. Nato je občni zbor sklenil likvida-cijo banke ter se je v to svrhu izvolil poseben odbor.

Čitajte „Slov. Gospodarja“

GOSPODARSTVO

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto, 5. oktobra so pripeljali špeharji na 42 vo-zeh 103 zaklane svinje, 1 telico in 2 teleta. Kmetje so pripeljali 18 voz sadja, 24 vozov krompirja, 12 voz čebule, 16 voz zelja, 12 vo-zov sena, 4 voze otave in 3 vozove slame. — Svinjsko meso so prodajali 15—30 Din. Krom-pir je bil 0.80—1.25 Din, čebula 2—3, zelje 0.80—1, seno 80—100, otava 70—90, slama 60 do 65, 1 kokoš 32—40, piščanci 25—30, race 25—30, gosi 65—70, purani 75—100, domači za-ječ 15—40. Pšenica 2.50, rž 2, ječmen 2, oves 1.50, koruza 2.50, ajda 2, proso 2.50, fižol 3, grah 8, jabolka 4—8, hruške 6—8, slive 2—4, breskve 6—10, grozdje 8—12. Mleko 2.50—3, smetana 12—14, surovo maslo 36—40, jajca 1.25—1.75, med 18—20.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 4. oktobra je bilo pripeljanih 533 svinj in 4 ovce; cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad Din 90—125, 7—9 tednov stari Din 200—250, 3—4 mesece stari Din 350—400, 5—6 mesecev stari Din 450—550, 8—10 mesecev stari Din 650—850, 1 leto stari 1000—1400. 1 kg žive teže od Din 10 do 12.50, 1 kg mrtve teže od Din 17 do 18.50. Ovce 4 Din en kg žive teže. Prodanih je bilo 278 svinj in 4 ovce.

Vinske cene v Mariboru. Mariborski vinotrošci plačujejo nov vinski mošt po sledečih cenah: Za mošt, ki ima 15% sladkorja 4 Din za liter, 16% 4.50 Din, 17% 5 Din, 18% 5.50 Din, 19% 6 Din, 20% 7—7.50 Din. Vinotrošci so razposlali po okolici mnogo nakupovalcev.

*

Gospodarska obvestila.

Vinogradnikom v pomirjenje. Finan-čne kontrole dajejo po cerkvah ozna-jati, da morajo vsi vinogradniki svoj letošnji vinski mošt naznaniti finan-čni kontroli. Vinogradnike opozarja-mo, da s to prijavo ni zvezan noben davek, nobena trošarina, kakor se ne-kateri bojijo. Vinski mošt se mora pri-javiti samo zaradi evidence. Trošarina se bo kakor zadnja leta plačala samo

od prodanega vina. Vinski mošt pa je do 20. novembra sploh prosti trošarine, izvzemši občinsko.

Razstava živine. V ponedeljek dne 14. oktobra tega leta ob 10. uri se vrši v Šmarjeti pri Rimskih toplicah velika razstava plemenske živine za člane kmetijskih podružnic laškega sreza (Laško, Trbovlje, Jurklošter, Dol, Lo-ka). Prediralo se bo samo prvovrstno plemensko živino muredolske pasme enobarvno pšenično. Razdelilo se bo približno ca 15.000 Din nagrad, h ka-terim prispevajo Oblastni odbor ljub-ljanski, Okrajna blagajna v Laškem in vseh pet kmetijskih podružnic v Laš-kem. Prignalo se bo na razstavo približno 250 bikov (licenciranih in mla-dih), krav in telic.

Bogastvo lesa na zemeljski površini. V nekem londonskem časopisu je dr. Schlich podal to-le zanimivo sliko o stališču naših gozdov. Po pregledu pro-dukcije lesa v nekaterih evropskih dr-žavah je pokazal neobičajni prirastek dovoza stavbenega lesa v Nemčijo, ka-mor je v poslednjih 35 letih bilo pripeljanega letno 131.000 ton stavbenega lesa. Cela Evropa poseduje 303,232.000 ha gozdov. Od teh pripada Rusiji 205 milijonov ha, Švediji 19 milijonov, Nemčiji 14 milijonov ha. Kar se tiče primere lesa s številom prebivalstva zavzema polotok Skandinavski (Šved-ska in Norveška) prvo mesto v Evropi, ki izvozi največ lesa. Na vsakega pre-bivalca so izračunjeni tam 3 ha gozda, v Nemčiji komaj 28 arov, v Franciji 24 arov, v Italiji 12 arov, v Danskem 8 arov in v Veliki Britaniji 4 are. Navzlic ogromnemu bogastvu lesa Evropa ne krije lastnih potreb. Ona uvozi iz dru-gih delov letno čez dva in pol milijona ton raznega lesa.

Vse cenjene naročnike, ki še niso po-ravnali naročnine za Slov. Gospodarja prosimo, da isto kmalu obnovijo, da ne bo treba prekiniti s pošiljanjem li-sta. Slovenski Gospodar stane za celo leto 32 Din, za pol leta 16 Din in četrt leta 9 Din.